

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240156 Tysslingen

Länstyrelsen
Örebro län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår i fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0240156 Tysslingen

Kommun: Örebro

Områdets totala areal: 694,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-01-10

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-01-16

Markägareförhållanden: Privat och Naturvårdsverket

Regeringsbeslut, historik: SPA: 2004-04-01, regeringsbeslut M2002/3916/Na, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

6410 - Fuktängar

1149 - Nissöga, *Cobitis taenia*

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

A072 - Bivråk, *Pernis apivorus*

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

A094 - Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

A103 - Pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*

A119 - Småfläckig sumphöna, *Porzana porzana*

A122 - Kornknarr, *Crex crex*

A127 - Trana, *Grus grus*

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

A154 - Dubbelbeckasin, *Gallinago media*

A166 - Grönbena, *Tringa glareola*

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Tysslingens är en mycket värdefull fågelsjö med olika biotoper för ett stort antal häckande och rastande arter. Sjön är mest känd för att det här rastar tusentals sångsvanar under våren.

Motivering

Tysslingen är en av mellansveriges viktigast rast- och häckningslokaler för fåglar. Hela Tysslingenområdet med omgivande åkermarker är riksintresse för naturvården.

Prioriterade åtgärder

Bete och slåtter av strandängar samt reglering av vattennivån för att skapa optimala förhållanden för anmälda arter.

Beskrivning av området

Tysslingen är en grund och näringsrik slättsjö nedanför Kilsbergskanten. Den ingår i Eskilstunaåns vattensystem och är belägen ca 6 km väster om Örebro. Sjöns areal är på 557 hektar och maxdjupet är på 0,9 meter. Sjön tillförs vatten dels från ett flertal sjöar och bäckar i Kilsbergen, dels från stora dikade åkermarker. Tysslingen sänktes på 1860-talet genom att en kanal grävdes och utloppsriktningen ändrades då mot öst. Sjöns vattenstånd regleras genom en damm i utloppet, som rinner ut i Svartån strax söder om sjöns sydspets.

Tysslingen är en lerslättsjö där gytjelera följer sjöns stränder. Omgivningen kring sjön präglas av ett kulturlandskap bestående av öppna marker av åkrar, madmarker och gårdar längs de sluttande stränderna. Stränderna utgörs i huvudsak av öppna betade strandängar, men även ett parti med strandskog. I strandzonen finns bland annat klibbal, björk och asp, samt ek i den sydöstra delen. De högre partierna hyser torrängsvegetation som övergår till fuktäng. Nästa zon består av bland annat av starrarter, kaveldun, blomvass, trubbnate och gul svärdslilja. Längre ut växer en bred bård och ruggar av bladvass och sjösäv. Den fria vattenytan täcks till stora delar av vita näckrosor. Sjön är påverkad av jordbruket och är under stark igenväxning. Endast den nordöstra delen har sankmarksbeten med obruten kontinuitet. En sjörestaurering påbörjades 1986 med bland annat vassslåtter. Idag betas eller slås åter stora delar av madmarkerna, vilket är viktigt för att skapa vattenytor innanför vassarna och kortbetade mader. Bland fiskarterna kan nämnas mört och ruda som är typiska för näringsrika vatten.

Vad kan påverka negativt

Exploatering i området eller dess närhet med vindkraftverk bör undvikas med tanke på områdets lämplighet som häckningsmiljö för känsliga fågelarter.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Delar av området är naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.
- Delar av området omfattas av naturvårdsavtal.
- Strandskyddet enligt 7 kap 13-18 §§ Miljöbalken gäller 100 meter från strandlinjen ut i vattnet och inåt land.
- Det krävs tillstånd för utsättning av fisk enligt 2 kap 16§ Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- Markavvattning är förbjudet i Örebro kommun enligt 4a§ Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.
- Anmälningsplikt eller tillståndsplikt för vattenverksamhet råder enligt 11 kap. miljöbalken.
- Regelverk för anmälda arter ur Fågeldirektivet
För alla anmälda arter i Fågeldirektivet gäller följande lagstiftning:
Enligt 1 a § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- 1166 Större vattensalamander:
Vilt levande exemplar av arten är fredade enligt 1-4 stycket 4§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt störa, fånga eller döda arten, eller avsiktligt förstöra eller skada bo- och viloplatsar samt att skada eller samla in ägg.
- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten.
- Betes- och slåttermarken omfattas av landsbygdsprogrammets miljöersättning för betesmarker och slåtterängar och är till stor del kvalificerade för miljöersättning med särskild skötsel.

Skötselåtgärder

- 3150 Naturligt näringsrika sjöar:
Blackstaåns tillförsel av suspenderat material kommer att behöva åtgärdas inom en snar framtid.
- 6410 Fuktäng:
Årligt bete eller slåtter samt betesputs och röjning av igenväxningsvegetation.
Restaurering av fuktängar och förbättring av hävden pågår genom projektet Life Reclaim.
- 1166 Större vattensalamander:
Slåtter och bete i Natura 2000-området som skapar grunda öppna vattenytor gynnar större vattensalamander.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet

3150 - Naturligt näringsrika sjöar

Areal: 220 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Naturligt eutrofa sjöar och småvatten med hög biologisk produktion och artrika samt generellt näringskrävande växt och djursamhällen. Vattnet är näringsrikt och välbuffrat, klart eller relativt grumligt. Sjöhabitatet omfattar stranden upp till medelhögvattenlinjen. Naturtypen förekommer under högsta kustlinjen samt på kalk- eller näringsrika jordar och berggrund samt i områden med källpåverkan. Naturtypen kan indelas i flera olika botaniska sjötyper men artsammansättningen är mångsidig och består av näringskrävande (eutrofa) arter. Långskotts- eller slingeväxter förekommer rikligt och strandzonens vegetation är varierad och har relativt stort inslag av örter. Sedimenten är ofta lerrika.

Sjöar som sedan länge varit sänkta eller dämnda och upprätthåller vattenståndsfluktuationer med naturlig säsongsvariation samt reglerade sjöar där förutsättningarna för naturtypens karaktäristiska arter upprätthålls, ingår i naturtypen.

Tysslingens vatten är mycket näringsrikt och kraftigt färgat. pH-värdet är neutralt och buffertkapaciteten mycket god. Halten organiskt material (syretärande ämnen) är måttligt hög. Kvicksilverhalten i gädda är låg. Från strandkanten sträcker sig breda bårder av bladvass och ruggar av säv in mot sjöns mitt. I och strax utanför vassbältet växer bl.a. igelknoppar, bredkaveldun, blomvass och gul svärdsilja. Den fria vattenytan täcks till stora delar av vita näckrosor. Gul näckros och gäddnate förekommer också rikligt. Under vattnet dominerar hornsärv. Även vattenblink, vattenpest och trubbnate förekommer i relativt rikliga mängder.

Bevarandemål

Arealen 3150 Naturligt näringsrika sjöar ska vara minst 220 hektar. Bete och slåtter ska upprätthålla variationen av livsmiljöer och arter i övergångszonen mellan land och vatten. Sjöns hydrologi ska vara opåverkad, det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Sjön ska ha god vattenkvalité med naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. God eller hög ekologisk status enligt vattenförvaltningen ska uppnås eller bibehålls. Det ska finnas följande typiska arter: hornsärv, dyblad, korsandmat, kransslinga.

Negativ påverkan

- Reglering av sjöns vattennivå som resulterar i sänkta eller höjda, och oftast utjämnade, vattenståndsamplituder vilket kan leda till ökad igenväxning och andra "eutrofieringssymptom", försumpning eller erosion i strandlinjen.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark påskyndar övergödning och igenväxning av sjön.
- Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpningsmedel. Rensning av diken kan orsaka grumling.
- Interngödning från fosfor i bottensediment bidrar till igenväxning.
- Upphörd hävd och/eller skogsplantering på anslutande betesmarker ökar igenväxningstakten i strandzonen.

- Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering.
- Infrastrukturanläggningar kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor över in- och utflöden kan orsaka vandringshinder.
- Suspenderat material i Blackstaån och Frösvidalsån avsätts i sjön med cirka 150 ton årligen, vilket bidrar till uppgrundning och igenväxning.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Sjöns ekologiska status har bedömts som måttlig. Sjön är påverkad av övergödning. Det är artsammansättningen hos växtplankton (alger) och hos makrofyterna (vattenvegetation) som har varit avgörande för bedömningen.

6410 - Fuktängar

Areal: 236,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Fuktängar är en vanlig naturtyp i hela Sverige och är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. På surare, ibland torvrika jordar finns en typ av fuktäng med blååtäl, tåg- och starrarter.

Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Bevarandemål

Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 236 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Al och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden. Igenväxningsvegetation (älggräs, jättebalsamin mm) ska inte tillåtas dominera i fältskiktet. Typiska kärllväxter som hirsstarr, gökblomster och trådtåg ska finnas i fuktängarna och typiska arter såsom skedand, bläsand och enekelbeckasin ska finnas i området.

Negativ påverkan

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Igenväxning kan uppkomma även om hävdtycket är tillräckligt från betet beroende på markförhållanden och hydrologi.
- Dräneringar som torkar ut naturtypen.
- Invasiva arter, såsom t.ex. jättebalsain, kan breda ut sig och konkurrera ut andra naturligt förekommande arter.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.
- Träd och buskar är ett hot mot häckande fågelarter genom att de kan vara utsiktsplats för predatorer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Hävden är för svag i delar av området.

1149 - Nissöga, *Cobitis taenia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Nissöga förekommer såväl i sjöar som i lugna partier av vattendrag. Dagtillbringar arten nedgrävd och förekomsterna är därför helt avhängiga förekomsten av syrerika finsedimentära eller organiska bottenar. Områden med syrefria förhållanden eller riklig metangasbildning undviks. Nissöga förefaller inte vara särskilt kräsen när det gäller typen av bottensubstrat; arten kan hittas på rena sandbottenar, mjuka lerbottenar, lergyttja, kalkgyttja och organiska bottenar. Mindre exemplar hittas företrädesvis i lösa och mycket finkorniga bottenar, medan större exemplar kan hittas i fastare sandbottenar. Under större delen av sommarhalvåret hittar man arten nära stranden, från någon decimeter till någon eller några få meters djup. Påfallande ofta hittar man arten i anslutning till gles växtlighet förmodligen för att det är där man hittar de optimala bottenförhållandena.

Bevarandemål

Vattenområde med lämplig livsmiljö för nissöga ska minst uppfylla kraven för god ekologisk status. Arten ska förekomma i området.

Negativ påverkan

- Förekomst av vandringshinder i vattendragen hindrar spridning uppströms och kan leda till fragmentering av bestånden.
- Intensivt jordbruk leder till ökad eutrofiering vilket kan leda till igenväxning och förändrade bottenförhållanden.
- Lokala populationer hotas på sikt av försämrade syreförhållanden i bottenarna.
- Import av nissöga som akvariefisk kan påverka lokala bestånd negativt om de kommer ut i naturmiljön. I Europa finns ett stort antal svårskilda och mycket närbesläktade arter av släktet *Cobitis*. Flera av dessa arter torde utan problem kunna överleva och etablera sig i Sverige, något som på sikt kan leda till inkorsning av främmande gener.
- Utsläpp och oförsiktig hantering av bekämpningsmedel.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms inte vara gynnsamt för arten. Sjöns ekologiska status har bedömts som måttlig. Sjön är påverkad av övergödning. Det är artsammansättningen hos växtplankton (alger) och hos makrofyterna (vattenvegetation) som har varit avgörande för bedömningen. Sjön är dessutom påverkad av vandringshinder för fisk samt av reglering för vattenkraft.

A021 - Rördrom, *Botaurus stellaris*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördromen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd (1-10 ha) och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Reviret under häckningstid omfattar normalt 20-40 ha. Arten är polygyn (hanen parar sig med flera honor), vilket medför att hanarna under häckningstid kan förflytta sig över större områden och mellan olika sjöar. Övervintrar i Västeuropa och enstaka individer finns kvar i södra Sverige hela vintern.

Det finns flera större vassområden längs stränderna i hela Tysslingen som är lämpliga häckningsplatser för rördrom.

Bevarandemål

Rördrom ska häcka med minst ett par i Tysslingen.

Negativ påverkan

- Minskad bladvassareal och brist på gammal vass i lämpliga sjöar kan medföra att arten försvinner lokalt.
- Försumpning genom sänkning av vattenståndet i lämpliga sjöar eller andra våtmarker kan resultera i att fisken slås ut vintertid på grund av låg syrehalt eller bottenfrysning, varvid födounderlaget försvinner.
- Mink kan stundom ge sig på och döda rördromungar.
- Vid stränga vintrar i Nordvästeuropa kan den svenska populationen minska kraftigt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Rördrommen är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin Sårbar (VU). Vid inventering 2104 noterades ett häckande par i Åkerbymaden i östra delen av området. Andra år har troliga häckningar även förekommit i norra delen av sjön.

A038 - Sångsvan, *Cygnus cygnus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växtlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt bopplatsen. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt.

Tysslingen är en av de viktigaste rastplatserna i landet för sångsvan. Det finns uppgifter om att svanar funnits vid sjön ända sedan mitten på 1800-talet. Runt 1950-talet fanns 2000 rastande sångsvanar vid sjön. Under 1960- och 1970-talen minskade svanarna vid Tysslingen, men sedan sjön började restaureras under 1980-talet återvände svanarna.

Bevarandemål

Att goda rastmöjligheter finns och att arten fortsätter rasta i området.

Negativ påverkan

Ingen uppenbar hotbild finns för närvarande.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Nationellt har sångsvan under senare delen av 1900-talet expanderat kraftigt. I Tysslingen passerar och rastar cirka 8 000 sångsvanar varje vår under en period på 4-6 veckor. I mars 2016 slogs svenskt rekord i antal rastande svanar vid samma tillfälle med 4480 stycken. Med andra ord tycks arten ha en mycket stabil och ökande förekomst i Tysslingen.

A072 - Bivråk, Pernis apivorus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bivråken häckar med de högsta tätheterna i högproduktiva skogsområden. I södra Sverige är den optimala miljön ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av en sjö eller något vattendrag. Förekomsten av äldre och luckrika skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och med ett stort inslag av bryn, gynnar förekomsten av getingar vars larver bivråken föder upp sina ungar med. Förekomst av äldre skog rik på lövträd och med närhet till fuktskog, kärr och andra våtmarker är fördelaktigt under försommaren då de gamla fåglarna till stor del livnär sig på småfågelungar (bl.a. trastar), men även av grodor och troligen till viss del även av humlelarver och -puppor. I äldre tid torde kombinationen av fuktskog, skogsbete och hagmarker ha utgjort mycket viktiga miljöer.

Aktivitetsområdena är normalt mycket stora; under försommaren födosöker de gamla fåglarna mestadels inne i skogarna inom en areal av cirka 25-50 km². Under senare delen av sommaren födosöker fåglarna över betydligt större ytor, i många fall upp emot eller över 100 km², varvid getingrika lokaler besöks av bivråkar från ett flertal revir. Bivråken övervintrar i tropiska Västafrika, norr om Ekvatorn.

I Tysslingen ses bivråken främst överflygande eller sträckande. Ett fåtal observationer har gjorts av häckningsbeteende. Det förefaller dock som att arten vissa år häckat i eller i nära anslutning till sjön.

Bevarandemål

Arten ska häcka med minst ett par i området.

Negativ påverkan

- Ett allt sämre utbud av insektsrika biotoper i dagens skogs- och jordbruksmarker har troligen medfört ett sämre utbud av sociala getingar, vars larver och puppor är en livsnödvändig föda för bivråkens ungar. Användandet av kemiska bekämpningsmedel i exempelvis jordbruket påverkar förekomsten av insekter negativt, vilket innebär ett sämre födotillgång för sociala getingar.
- En allmän torrläggning av landskapet (markavvattning, dikningsrensning och skyddsdikning av skogsmark etc.) liksom omföring av lövträdsrika skogar till täta produktionsskogar av barrträd medför en försämrad förekomst av tättingar (trastar m.m.) och grodor, vilket sannolikt påverkar bivråken negativt (lägre täthet och sämre förutsättningar för bivråken att producera ägg).
- Många lövrika skogsmiljöer består idag av igenväxande ängs- och hagmarker som nu sluter sig alltmer genom inväxt av gran, vilket minskar insekts- och fågelrikedomen.
- En omfattande jakt på bl.a. bivråk försiggår i Medelhavsregionen. Ingenting är känt om förhållandena i övervintringsområdet, där stora förändringar kan ha skett i biotoperna, användande av kemiska bekämpningsmedel samt jakt på fågel.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Det svenska beståndet har minskat mer eller mindre kontinuerligt under minst 30 års tid. Populationsstorleken är mycket svårbedömd, men gissningsvis har vi högst 5 000 par i landet. Bivråken är rödlistad i Sverige. Bivråken verkar ha häckat vid sjön men gör det inte regelbundet med tanke på att det finns relativt få rapporter under häckningstiden.

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, älvar, vattenmagasin). Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor.

Bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Havsörnen är mycket störningskänslig vid bopplatsen. Arten jagar över arealer i storleksordningen 50–200 km². De könsmogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfågeln rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men förhållandevis få lämnar landet. När örnarna blir könsmogna och etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av uppfödningssplatsen.

Havsörnen nyttjar Tysslingen främst som födosöks och övervintringsplats. Ett stort antal observationer har gjorts vintertid i området. De senaste åren har dock ett par häckat i anslutning till sjön.

Bevarandemål

Arten ska årligen övervintra och födosöka i området.

Negativ påverkan

- Även om miljögiftssituationen är klart bättre än tidigare, t.ex. en minskad förekomst av klorerade kolväten, så finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedlen påverkar organismerna i havsmiljön.
- Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc.
- Illegal förföljelse.
- Ett högst tänkbart framtida hot är bristen på lämpliga boträd. Mot bakgrund av de lägsta uppmätta åldrarna hos de idag fungerande boträden utgör den sjunkande omloppstiden vid slutavverkningar i Sverige ett hot – det kommer inte att räcka med att spara överståndare vid slutavverkningar av kanske högst 70-åriga bestånd i framtiden.
- Den minskade eller upphörande vintermatningen kan möjligen medföra bekymmer inom några år.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Beståndet har ökat kontinuerligt i landet under minst 20 års tid och uppgår för närvarande till minst 320 etablerade par. Arten övervintrar regelbundet i Tysslingen. Under de senaste åren ett par häckat i närområdet.

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bruna kärrhöken är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver. Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 10–30 km².

Det finns flera större vassområden längs stränderna i hela sjön som är lämpliga häckningsområden för brun kärrhök.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att bevara en livskraftig population i Sverige (minst 1 500 par). Bevarandemålet i området är att det ska finnas tillgång lämplig häckningsbiotop, minst 1 ha gammal vass, i området och att minst ett par ska häcka årligen.

Negativ påverkan

Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkylkvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. För närvarande kan inga direkta hot anses föreligga mot brun kärrhök i Sverige.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt. Arten har observerats under häckningstid årligen under åtminstone de senaste 15 åren och verkar således ha en stabil population. Två par har häckat vid sjön de senaste åren.

A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng. Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfria marker som t.ex. åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden. Arten jagar under häckningstiden över arealer i storleksordningen 25-50 km². De svenska blåhökarna övervintrar i Västeuropa från södra Skandinavien till Medelhavsområdet. Ett mindre antal fåglar övervintrar i Nordafrika.

Blå kärrhök födosöker vintertid i Tysslingen.

Ett stort antal observationer görs årligen i Tysslingen av överflygande eller födosökande exemplar. Oklart om den ökar eller minskar i området. Oftast ses endast enstaka individer. Som mest har 2 individer noterats samtidigt.

Bevarandemål

Arten ska förekomma i området. Den sammanlagda populationen söder om Dalälven bör inte något år understiga 40 individer, spridda över tio län.

Negativ påverkan

- Den sydsvenska populationen av blå kärrhök drabbades hårt av kvicksilverkatastrofen under 1960-talet och försvann totalt från denna del av landet i och med att de häckande paren vid Hornborgasjön försvann vid mitten av 1990-talet p.g.a. sjörestaureringen. Orsaken till att blå kärrhöken ej återetablerat sig i Sydsverige efter det att biocidsituationen förbättrats är okänd.
- Den kraftigt minskade arealen av naturliga, fasta gräsmarker under de senaste 100 åren har med stor sannolikhet minskat födoutbudet för blå kärrhöken.
- Möjligen är blå kärrhöken utsatt för miljögiftspåverkan i övervintringsområdena i Västeuropa. Arten skjuts dessutom illegalt i centrala och östra Europa, men omfattningen är okänd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Helt uppenbart är att blå kärrhöken tillhör de rovfåglar i Sverige som har minskat kraftigt i antal under 1980-90-talen.

Blå kärrhöken är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin Sårbar (VU). Arten häckar inte i Örebro län. Ett stort antal observationer görs årligen i Tysslingen av överflygande eller födosökande exemplar. Oklart om den ökar eller minskar i området.

A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kungsörn behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket skiftar mellan olika geografiska områden (mestadels däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5–5 kg) och tillgång till lämplig plats att bygga sitt bo på. I områden som saknar klippor/bergsbranter är arten hänvisad till att bygga boet i träd med grova sidogrenar. Cirka hälften av den svenska kungsörnsstammen är beroende av tillgång till lämpliga boträd. Kungsörn föredrar områden med låg störningsfrekvens från människor och undviker därför bebyggda områden. De häckande örnarna är som mest störningskänsliga under januari–maj.

Artens hemområde varierar mellan 75–200 km² beroende på bytestillgång. De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar, men de etablerade paren i Norrland drar sig åtminstone till en viss del söderut under december–februari. Ungfågeln rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men ytterst få lämnar landet. När de etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av födelseområdet.

Kungsörn brukar ses flyga över eller rasta under perioden januari - april i området.

Bevarandemål

Tysslingen ska vara en övervintringsplats med goda möjligheter att födosöka för arten.

Negativ påverkan

- Förföljelse, för närvarande mest uttalad i fjälltrakterna. Den främsta orsaken till förföljelsen grundar sig på att kungsörnen till viss del livnär sig på renkalvar.
- För Norrland och nordvästra Svealand medför försvinnandet av gammelträd (evighetsträd) svårigheter för den skogslevande populationen att finna lämpliga boplatser, vilket i sin tur kan medföra reducerad reproduktionstakt och minskande bestånd.
- Kraftledningsdöd och problemet med tågdödade örnar.
- Äggsamlare och falkenerare.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Kungsörn uppehåller sig på vintern och tidig vår i Tysslingen. Mer än ett enstaka exemplar har inte setts samtidigt. Tysslingen är inte någon lokal av stor betydelse för artens fortlevnad i landet.

A094 - Fiskgjuse, Pandion haliaetus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup. Fiskgjusen fiskar i såväl eutrofa som oligotrofa sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen). Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen.

Arten häckar i Tysslingens närområde.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att den svenska populationen ej minskar, dvs. att vi inom landets gränser även fortsättningsvis har ett bestånd på minst 3 500 par, spritt över hela sitt utbredningsområde. I ett europeiskt perspektiv har Sverige ett stort ansvar för denna art då cirka 35% häckar i landet.

Arten ska födosöka i sjön och möjlighet till häckning ska finnas i sjöns närområde.

Negativ påverkan

- Störningar vid häckningsplatsen.
- Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderruvning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen vars effekter vi ännu vet litet om (t.ex. bromerade flamskyddsmedel).
- Konkurrens från havsörn kan utgöra ett hot i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. I landet beräknas beståndet uppgå till mellan 3 000-4 000 par. Populationen i Sverige anses vara förhållandevis stabil. År 2014 gjordes en inventering av fåglar i Tysslingen. Vid denna konstaterades att fiskgjuse födosöker regelbundet vid sjön. År 2015 häckade fiskgjuse i närområdet och fick även fram ungar.

A103 - Pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Pilgrimsfalken häckar i branta klippväggar, fram till och med 1970-talet ofta även i risbon i träd (främst fiskgjusebon), samt på stora, blöta myrar där boet ofta återfinns på rissträngar bevuxna med dvärgbjörk och skvattram. I motsats till jaktfalken är pilgrimsfalken inte beroende av risbon utan kräver i första hand klippphyllor som är skyddade från väder och vind i en från människan någorlunda ostörd miljö. Häckande par är mycket traditionsbundna och återvänder år efter år till samma häckplats. Pilgrimsfalken lever nästan uteslutande av fåglar som den slår i luften. Under häckningen jagar arten inom ett område i storleksordningen upp till två mil från boplatsen, i vissa fall ända upp till sex mil från boplatsen. De sydvästsvenska falkarna övervintrar i västra Europa, söderut till Spanien och Portugal. Enstaka individer övervintrar även i södra Sverige. De nordsvenska falkarna övervintrar i Medelhavsområdet och i Afrika.

Arten syns främst överflyga eller födosöka i området.

Bevarandemål

Arten ska regelbundet förekomma i området och födosöka.

Negativ påverkan

- Beståndet har tidigare varit starkt påverkat av jakt från jägare och brevduveintressenter. Detta hot finns inte längre i Sverige, däremot fortfarande en realitet i delar av övervintringsområdet (t.ex. i Frankrike).
- Under perioden 1950- till mitten av 1980-talet minskade populationen mycket starkt beroende på miljögifter (klorerade kolväten och tungmetaller som kvicksilver). Från mitten av 1980-talet har giftsituationen förbättrats avsevärt, vilket också har avspeglats i en ökande falkstam.
- Boplundring, främst handel med falkungar.
- Utbyggnaden av skogsbilvägar, dikning av myrar och skogsbruk i och nära häckningsbiotoper kan negativt påverka falkarna både direkt (störning, förföljelse) och indirekt (förändrad eller försämrad bytestillgång).

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Beståndet ökar för närvarande starkt från en bottennivå om cirka 15 par i mitten av 1970-talet. Idag finns cirka 125 par i Sverige. Ett stort antal observationer görs året runt i Tysslingen av rastande och födosökande pilgrimsfalkar. Oftast bara en, vid något enstaka tillfälle två individer samtidigt. Några indikationer på att arten häckar vid Tysslingen finns dock inte.

A119 - Småfläckig sumphöna, Porzana porzana

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småfläckiga sumphönan häckar vid våtmarker med någorlunda stabilt lågt vattenstånd och inte helt sluten vegetation helst mader med fräken eller högstarr, i andra hand områden med bladvass eller säv. Vidsträckta våtmarker föredras, där det finns möjligheter till förflyttning vid förändringar i vattendjupet. Födan består av små vatteninsekter och vattenväxter. Ett bete på våta strandängar (alternativt slätter) har en positiv effekt, eftersom detta förhindrar igenväxning med buskar och träd. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 5-10 ha. Arten övervintrar i västra Medelhavsområdet och troligen även i Afrika söder om Sahara.

Bevarandemål

Målsättningen i landet är att bevara och restaurera ett tillräckligt antal lämpliga respektive presumtiva häckningslokaler spridda över Götaland och Svealand samt längs Norrlands kustland, så att en population om cirka 500 par (spelande hanar) kan erhållas.

Arten ska häcka med minst ett par i Tysslingen.

Negativ påverkan

- Förluster av häckningsbiotoper genom att grunda sankmarker framför allt tidigare påverkats av det intensifierade jordbruket mader och fuktängar har dränerats och överförts till åkermark, medan åar rätats eller grunda sjövikar vallats in för att förhindra översvämning.
- Reglering av större sjöar samt mindre vattenkraftsanläggningar har också bidragit till att de naturliga vattenståndsfluktuationerna reducerats, vilket medfört förändrad vegetation.
- Till detta kommer igenväxning av grunda våtmarker som en följd av eutrofiering, upphörd slätter och minskad betesgång.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Antalet spelande hanar i Sverige har den senaste tioårsperioden varierat mellan 145-315 och detta motsvarar antagligen på ett någorlunda rättvist sätt antalet häckande par. Även om antalet spelande hanar varierar ganska starkt mellan olika år och även mellan olika lokaler, förefaller beståndet ha varit relativt stabilt de senaste tio åren.

Uppskattningsvis häckar 1-2 par årligen vid Tysslingen. Småfläckig sumphöna hörs årligen spela från Rånnestamaden i Tysslingen. Många gånger har mer än ett exemplar hörts spela samtidigt. Den har hörts även från andra ställen i sjön, t.ex. Åkerbymaden.

A122 - Kornknarr, *Crex crex*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Artens viktigaste biotoper utgörs av fuktiga till våta, trädfräa ängsmarker där växtligheten domineras av gräs- och starrarter, ofta tillsammans med andra fuktmarksarter som svärdsilja och kaveldun. Enstaka spridda buskar, häckar eller små vassruggar nyttjas av de revirhävande hanarna. Arten förekommer även på odlad mark som klöverfält, betesvallar och sädesfält, förutsatt att marken inte är allt för väl-dränerad och att jordbruket är något så när småskaligt med rikligt utbud av impediment och kantzoner (öppna diken, örtrika kanter mot stengärdesgårdar eller åkerholmar samt fleråriga trädor och annan ej odlad mark i anslutning till sjöar, vattendrag och små kärr). Arten hävdar revir och rör sig under häckningen inom ett område i storleksordningen 5-10 ha. Kornknarren övervintrar i centrala och östra Östafrika.

Bevarandemål

Den nationella målsättningen är att 1 000 par ska häcka i hela landet. Stora ansträngningar måste göras för att restaurera presumtiva kornknarrmarker samtidigt som man vidmakthåller nuvarande optimala marker. Ansträngningar för att förbättra möjligheterna att återfå en livskraftig stam av kornknarr bör inriktas i första hand i de landskap som för närvarande har flest spelande kornknarr, däribland Örebro län.

För Tysslingen är bevarandemålet att minst ett par ska häcka i området.

Negativ påverkan

- De allvarligaste hoten består av de kraftiga förändringar som har skett och fortfarande sker inom jordbruket. Dränering av våtmarker och fuktstråk har en starkt negativ inverkan på kornknarren, liksom annat som minskat den mosaikartade strukturen hos jordbrukslandskapet.
- En mycket viktig hotfaktor har varit ändrad teknik med mekaniserad och tidigare lagd slätter. Under senare tid har det utökade ensilageuttaget medfört ytterligare tidigare lagd slätter. På många platser sker detta redan i maj månad varvid ägg och ungar massakreras.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Enligt senaste uppskattningen (1998) finns det cirka 185 par i Sverige. Visserligen registreras enstaka år väsentligt fler revirhävande hanar, men av dessa torde med stor säkerhet en majoritet utgöras av oparade hanar.

Arten spelar sporadiskt vid Tysslingen, men är inte en regelbunden häckfågel. Vissa år, som t.ex. 2013 finns ett stort antal rapporter om spelande kornknarr.

A127 - Trana, Grus grus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranan häckar på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten.

Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning. En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.

Bevarandemål

Att goda rast- och häckningsmöjligheter finns i området och att arten såväl rastar som häckar i området.

Negativ påverkan

För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst avveckling av korkeksodlingar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Nationellt har tranan ökat markant i antal den senaste 20-årsperioden, speciellt märkbart i Götaland och Svealand. Trana häckar regelbundet med något enstaka par i Tysslingen och har också fått fram flygga ungar de senaste åren.

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ljungpiparen är i norra Sverige är en karaktärsart på fjällhedar och häckar lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet. Ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar. De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden.

Ljungpipare är känd som rastande i Tysslingen. Antalet rastande individer variera mycket mellan åren.

Bevarandemål

Området ska vara en för regionen betydelsefull rastlokal för arten.

Negativ påverkan

- I södra Sverige är den kraftigt fortlöpande igenväxningen av öppna marker det stora hotet. Orsakerna till tillbakagången är flera, främst tidigare dikning och torrläggning av myrmark, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar till följd av atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve, minskad hävd av alvar och ljunghedar samt fragmentering av öppna marker genom igenväxning.
- Arten jagas på övervintringsområdena i Västeuropa, men effekterna är okända.
- Markavvattning eller andra åtgärder som påverkar hydrologin.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt i området. Ljungpipare rastar regelbundet i området. Antalet individer varierar stort från någon enstaka individ till över 100 exemplar per tillfälle.

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar. Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen.

Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottenar, men även översvämmade åker- eller betesmarker. Tysslingen är en rastlokal för arten.

Bevarandemål

Målsättningen är att det ska finnas ett häckande bestånd av brushane i hela landet. Inga luckor får förekomma inom gränserna för det sammanhängande utbredningsområdet i Norrland och norra Svealand. I södra Sverige ska alla lokaler som hyst häckande brushane efter 1950 ges en sådan bevarandestatus att de framgent kan hysa häckande brushane.

Bevarandemål för området är att lokalen ska vara lämplig som rastlokal för brushane.

Negativ påverkan

- Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.
- I södra och mellersta Sverige hotas de mycket fåtaliga bestånden främst av upphörande hävd av strandängsmiljöer, såväl längs kusten som i inlandet.
- Markavvattning eller framför allt tidigare invallning av fuktiga strandängsmiljöer har försämrat eller förstört tidigare livsmiljöer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt vad gäller rastande individer. Arten rastar årligen i området. Men detta är brushanar som häckar i norra Sverige. Situationen för brushanen i södra och mellersta Sverige är prekär. De uppskattningsvis 15-25 fastlandslokaler som fortfarande hyser häckande brushane är alldeles för få för att det sydliga beståndet ska kunna anses vara långsiktigt stabilt.

A154 - Dubbelbeckasin, Gallinago media

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Dubbelbeckasinen behöver tillgång på lämpliga häckningsområden i form av blöta översilningsmyrar i fjällens lågalpina zon eller, åtminstone i Härjedalen, videbevuxna myrar i den övre delen av skogslandet. Lekplatserna utmärks genomgående av en rik förekomst av lågvuxna viden och dvärgbjörk. Områden med högre vegetation undviks däremot. Boplatserna är normalt belägna på lite torrare mark i nära anslutning till lekplatser och födosöksområden. Arten behöver tillgång på föda i form av en rik markfauna, främst daggmask, men även insekter, insektslarver och snäckor. Mycket tyder på att dubbelbeckasinen är beroende av högproduktiva marker på kalkrika jordar. Tillgången på strukturellt till synes lämplig häckningsmiljö är god i fjällkedjan och den mycket lokala förekomsten av dubbelbeckasin förklaras därför troligen till stor del av en bättre förekomst och högre täthet av daggmask i kalkjordar jämfört med kalkfattiga marker. Beckasinerna vid respektive lekplats uppehåller sig under häckningstid inom en yta av någon eller några km² runt leken. Arten övervintrar huvudsakligen i tropiska östra Afrika.

Tysslingen är i första hand en rastlokal för dubbelbeckasin. Men det är mycket som tyder på att häckning eller åtminstone häckningsförsök också förekommit.

Bevarandemål

Arten ska årligen rasta i området.

Negativ påverkan

- Igenväxning och förbuskning av lekplatser på tidigare myrslåttermark i Norrlands inland är en påtagligt negativ faktor. Genom fragmentering av livsmiljöer och lokalt utdöende kan större populationer påverkas negativt.
- Arten jagas i södra Europa under flyttningen, men inverkan på populationsnivå är inte känd.
- Försämrade förhållanden på övervintringsområdena i Afrika utgör också en fara.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Dubbelbeckasinen tillhör våra mera sällsynta häckfåglar med ett bestånd på uppskattningsvis 2 000 individer i Sverige. Från och med 1980-talet har spelande dubbelbeckasiner årligen uppträtt i allt högre utsträckning på bl.a. restaurerade strandängar i södra Sverige, dock utan att någon häckning har kunnat konstateras. Dessa fåglar utgörs förmodligen till 100% av flyttande fåglar, men en återetablering är inte osannolik på sikt. Dubbelbeckasin hörs årligen i Natura 2000-området med 1-4 spelande individer. Antalet rapporter har ökat de senaste åren. Det tycks som om den har en uppåtgående trend.

A166 - Grönbena, Tringa glareola

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankade stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar.

De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar.

Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär.

Grönbena rastar regelbundet vid Tyssligen med ganska höga antal under vår- och höststräck. Arten har häckat med några enstaka par vid några tillfällen.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det ska finnas förutsättningar för ett häckande bestånd av grönbena i hela landet. Bevarandemål för området är att grönbena ska rasta och att förutsättningar ska finnas för att arten ska kunna häcka i området.

Negativ påverkan

Det sydsvenska beståndet hotas av en utebliven hävd på sankade stränder. Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Arten är främst en rastfågel, men häckar även vid vissa tillfällen i sjön. Grönbena har observerats årligen som mest 150 rastande exemplar. Vanligen brukar dock upp till 20 rasta samtidigt i området.

A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna. Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km². De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppsudden.

Fisktärna ses ofta födosöka i Tysslingen. Årligen häckar enstaka par i området.

Bevarandemål

Fisktärna ska häcka i Tysslingen.

Negativ påverkan

- Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner.
- Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Fisktärnan häckar i samtliga svenska län. Det svenska beståndet beräknas uppgå till 20 000-25 000 par, vilket motsvarar ungefär 1/10 av det europeiska beståndet. Resultat från häckfågeltaxeringen tyder på att beståndet idag ligger på en lägre nivå än under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet. Mellanårsvariationerna är emellertid stora.

Enstaka par häckar årligen i Tysslingen.

A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svarttärnan bygger en tämligen stor, men slarvigt hopsatt bale på den flytande växtligheten, vilket gör den känslig för förändringar i vattenstånd och oväder med kraftiga vindar och stora vågor. Tillgången på lämpliga häckningsplatser i form av näringsrika sjöar, dammar och alvarsjöar med rik flytbladsvegetation är en begränsade faktor. God tillgång på föda i form av alla slags insekter (främst akvatiska arter) och fiskyngel är viktig. Arten födosöker främst över öppet vatten, men även över kärr, våta strandängar och andra våtmarker. De vuxna fåglarna kan förflytta sig åtskilliga km (upp till åtminstone en halvmil) från boplatserna till goda födosöksområden. Svarttärnan övervintrar i tropiska Afrika.

Svarttärna häckar årligen i Tysslingen.

Bevarandemål

Svarttärna ska häcka i området.

Negativ påverkan

- Svarttärnan hotas främst av reglering, torrläggning och igenväxning av våtmarker och kärr.
- Minskande hävd längs stränder leder till att den för insektlivet så viktiga blå bården försvinner och därmed kan födotillgången reduceras betydligt.
- Störningar vid kolonierna under den tidiga etableringsfasen kan få arten att överge bona.
- Minken kan vara en allvarlig predator på svarttärnans ägg och bon och kan vara en bidragande orsak till att arten ofta misslyckas med häckningen.

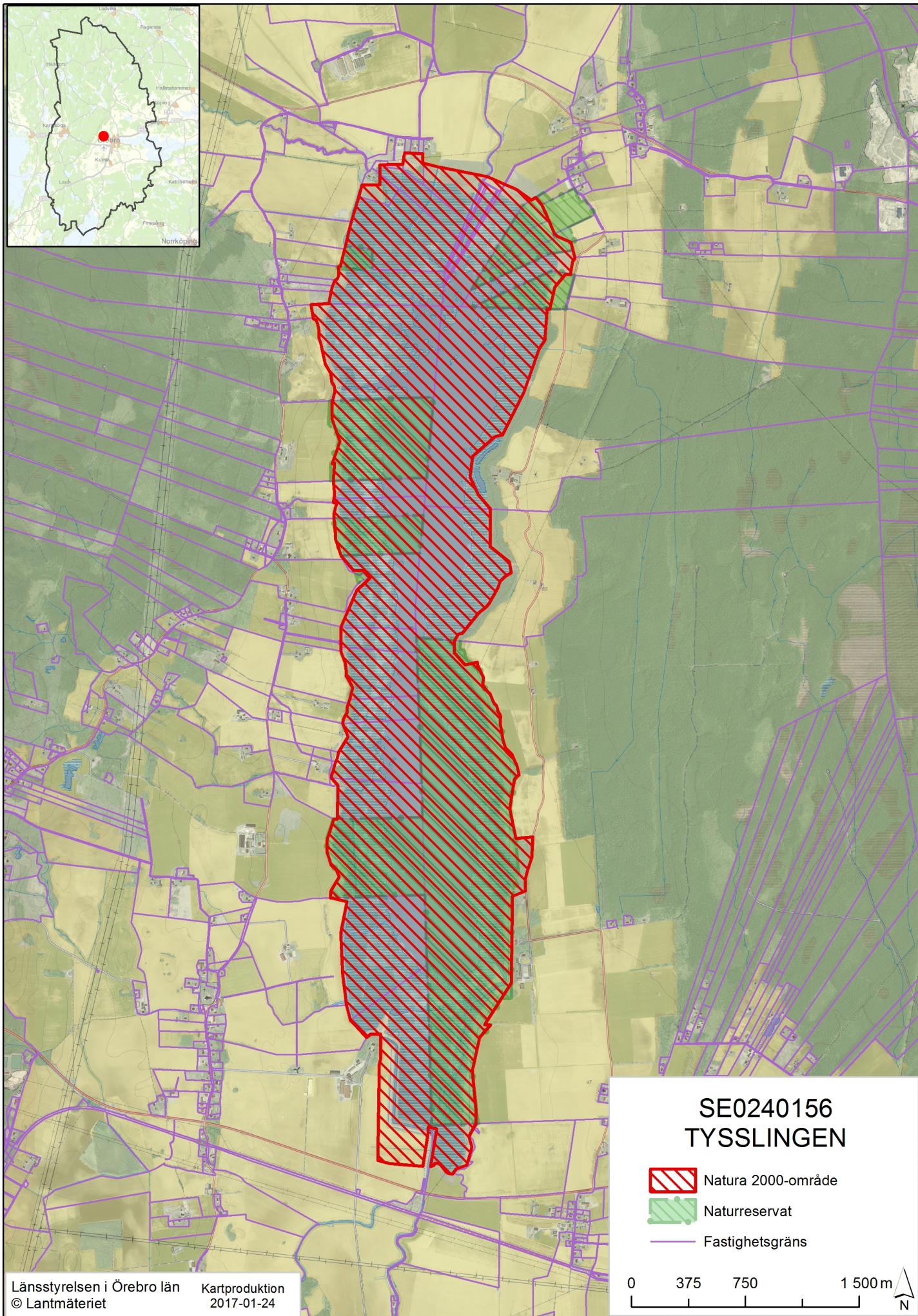
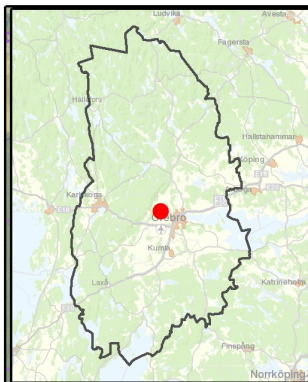
Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Det svenska beståndets storlek har under 1990-talet legat tämligen konstant kring 200 par. Regelbundet uppträder arten på cirka 15 häckningsplatser i hela landet. Populationen i Tysslingen tycks vara stabil.

Dokumentation

- Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se).
- Björkman, L. 1987. Översiktlig sjöinventering i Örebro län, del 2 mellersta länsdelen. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. Nr 1987:10.
- Jordbruksverket. 2002-2004. Inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. Jordbruksverkets databas TUVA och GiS-skikt.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1995. Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län, objekt 80:50. Publ. nr 1995:14.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 1998. Våtmarker i Örebro län, södra delen, objekt 10F5B02.
- Länsstyrelsen i Örebro län. 2001. Sju åtgärdsplaner enligt miljö- och landskapsbyggsprogrammets miljöersättning för betesmarker. Samtliga gäller 2002-2006. T 3954, T 3049, T 3203, T 2800, T 661, T 3594 och T 3612.
- Rosenberg, M. 1972. Tysslingen som fågelsjö. Sammanställning av inventerarens mångåriga studier av områdets fågelliv.
- Rosenberg, K. 1975. Sjön Tysslingens vegetation och fågelliv. Utförd 1974, redovisad 1975, Länsstyrelsen i Örebro län.
- Rosenberg, M. 1980. Madmarker i Örebro län, inventering och landskapsvårdsplanering, objekt Ö-11. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. nr 1980:2.

Översiktskarta

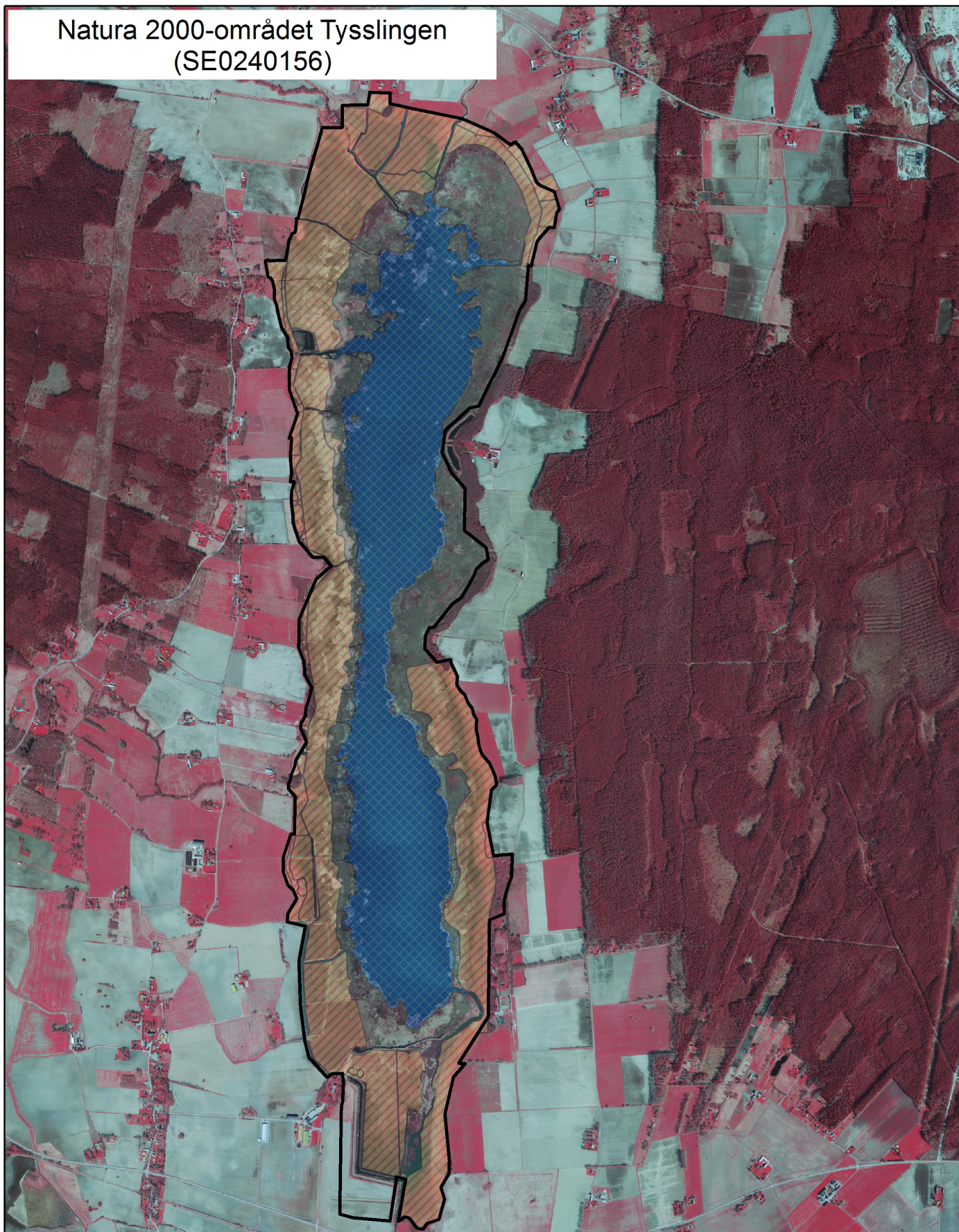

SE0240156
TYSSLINGEN

- Natura 2000-område
- Naturreservat
- Fastighetsgräns

Naturtypskarta

Natura 2000-området Tysslingen
(SE0240156)

Tysslingen_naturtyper

NATURTYP

- 3150 - Naturligt näringsrika sjöar
- 6410 - Fuktängar
- Yttergräns

0 475 950 1 900m

Kartproduktion
2017-11-24

Länsstyrelsen i Örebro län
© Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro